

65.

2886

65

Ugglan.

Ännu finns det ^{en}måga äldre personer, som hysa en vidskeplig fruktan för ugglan. De tro nämligen, att hon "skriker ut" någon från huset, om hon låter höra sitt läte i närheten av stugan. I så fall tror man sig kunna tolka skriket till: "Klä vitt!" Det kan också båda dödsfall bland kreaturen.

Ugglans skrik kan även vara förebud till att det skall bli tillökning i familjen. Då skriker ugglan: "Schöp, schöp!" (svep)

661
2886

66

Varsel.

Om någon oavsiktligt råkat lägga en kniv
och en gaffel i kors, är det ett tecken till dödsfall.

67

2886

67

Varsel.

Om någon fågel knackar på fönsterrutan,
betyder det, att någon skall dö i huset.

(Samma tro i Långasjö.)

68.

2886

68

Lysning.

Förr tog man ej ut lysning i advent eller fastan. Det ansågs ej heller rådligt att ta ut "ljussedel," förrän det blivit ny.

69

2886

69

Bot för lyte.

Att en person inte kunde "hålla tätt" under sömnen, berodde på lyte. Lytet botades genom, att han gick till en kyrkogård och "kastade vatten" i en nyupptagen grav, där ett fruntimmer följande dag skulle begravas. Detta skulle ske kvällen innan. En dam skulle vara hans följeslagarinna, men hon fick nöja sig med att stanna vid kyrkogårdsgrindarna.

70.

2886

70

Bot för lyte.

Många tro ännu på ett slags lyte, som benämnes "fyllkehunnalyte". Detta yttrar sig på det sättet, att den person som lider därav, helt plötsligt börjar nicka ned och upp o.s.v. och på detta sätt fortgår det, tills han somnar. Detta kan ske under ett samtal. Efter uppvaknandet vet han ingenting därom. Man trodde, att modern under hvardeskapet fått se någon full person sitta och nicka på det sättet, varför detta smittat på barnet. Lytet botas genom att nappa ett glas brännvin från någon, som just står och drömmer om den härliga drycken, och ge det åt den, som har lytet. Den, som nappar supen, får ingenting säga åt den besvikne om detta oartiga beteende. Själv känner jag en person, som hade nämnda lyte, men det är nu c:a 10 år sedan dessa yttringar framträdde. Hennes moder botade visst henne.

71
2886

71

Gengångare.

När någon människa dött, skall man så fort som möjligt skaffa likkista, annars får den döde ingen ro.

Min farfar, som var snickare, fick en gång i uppdrag att tillverka en likkista, men när han inte blev färdig fort nog, började det spöka bland hyvelspånorna, varför han måste stiga upp vid 2-tiden på natten och ta itu med arbetet.

74.
2886

72

Man bör aldrig laga sina kläder,

medan man har dem på sig, ty då syr man in alla sina sorger och
bekymmer.

73
2886

73

Vårfrudagen.

På vårfrudagen (Marie bebådelsedag) bakades
förr alltid våfflor. Detta berodde på att det uttalades vafrudan,
vilket sedan småningom övergick till vaffledan. Det finns även
nu många, som hålla på denna gamla sed.

74
2886

74

Bröllopsdagen.

Det anses synnerligen lyckligt, om det regnar en bröllopsdag, ty det heter, att det regnar gull i brudkronan.

(Det anser man även i Långasjö.)

75.
2886

75

Bak.

Om man räknade kringlorna, man bakat, ble-
vo de odryga.

76.

2886

76

Gåvor.

Man får inte ge sin fästmö saxar, nålar eller dylika vassa föremål, ty då stickes kärleken bort. Man får heller inte skänka nålar åt någon annan person, om man vill fortfara att leva i vänskap med honom.

2886

77

Att iakttaga för att inte förbliva ogift.

slipna gå ogift:

Förr skulle man iakttaga följande för att

Man fick inte slicka vispen eller grötträt.

Man fick inte hälla grädde i kaffet, förrän

man lagt i socker.

Man fick inte sitta mellan två syskon.

78.
2886

78

Varsel.

När det kittlar i näsan, säger man, att
det "stunnar". Detta är förebud till att det kommer främmande snart.

(Så även i Långasjö.)

Skriv endast på denna sida!

2886

79

Såtid för korn.

När äppleblommorna falla sönder och när
lönnarna så, är det tid att så korn.

80

2886

80

Tyda.

Att det snöar i april, innebär ett tecken
till ett gott år.

"April snö
Är bättre än fåragö!"

(Känt även i Långasjö.)

2886

81

Hicka.

När man hickade, betydde det, att någon talade om en, och sedan gällde det att gissa, vem det kunde vara. Gissade man rätt, upphörde hickandet. Ett annat sätt att bota hicka var att äta upp en sockerbit övergjuten med ättika.

92.
2886

82

Tyda.

Tappade man en smörgås på golvet och smör-
sidan därvid kom nedåt, kom det regn följande dag. Inträffade
motsatta förhållandet, blev vädret vackert dagen därpå.

83
2886

83

Köld.

De gamla vänta sig en köldbölja mellan
23-25 november. De säger nämligen, att det blir kallt, då Kläm-
met (Klemens) och Katrina klämma ihop.

2886

84

Vilsegång.

Om man gick vilse i en skog, skulle man taga av sig tröjan, vränga den och sedan bära den på sig med avigsidan ut, så kom man snart på rätt väg igen.

66
2886

85

"Pottetorpa Here!"

Den vitt beryktade "Pottetorpa Here" eller
"Potte-Jössen" härstammar enligt gammal folktro från jättarna.
Hans mor skulle nämligen under en vandring i skogen ha råkat illa
ut för en jätte.

86.
2886

86

Naglarna.

Man bör klippa av naglarna på fredagarna,
därför att Frälsaren på en fredag fastnaglades på korset.

87
2886

87

Om man tar på sig ett nytvättat, ostruket
skyddad plagg, blir man skyllad för tjuveri.

bestyckt

86.
2886

88

Att undvika förargelse.

När man går från hemmet bort i något ärende, bör man ej gärna vända tillbaka, då man upptäcker att något glömts. Vänder man om, händer det något förargligt inom den närmaste tiden. Skulle man nödvändigt behöva gå tillbaka hem, bör man för att undvika förargelse sätta sig, innan man går igen.

89.
2886

89

Klok gubbe.

I Härlunda bodde för några år sedan en gubbe vid namn Magnus i Langsmåla. Han troddes kunna mer än andra. Sålunda var han bl. a. specialist på att ställa tjuvagods tillrätta. Hästar kunde han tämja, när ingen annan vågade. Han behövde inte ta till några radikala medel utan behärskade dem med blicken. Även om han endast hade en "förkörd sillahäst", kunde han köra i kapp med två fina travare. De fingo dra hans lass också. Rå var han till sin natur. Till hans gård var det svårt att hitta. En gång, när han köpt en fåraskock, visade han förre ägaren en genare väg, annars hade han aldrig kunnat leda fåren med sig.

Magnus fick ett märkligt slut. En gammal knekt, som bott ensam i en stuga intill, spökade för honom om nätterna. "Jag skall vänja honom av med att spöka", tänkte Magnus

Skriv endast på denna sida!

och lade sig i knektens stuga en natt. På morgonen var Magnus emellertid död.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

90.
2886

90

2886

91

Varsel.

Om en sparv hackar på fönsterrutan, tror man, att han hackar ut någon ur huset, d.v.s. att någon snart dör.

92
2886

92

Dop.

Döptes en pojke och en flicka samtidigt,
måste man noga se till att pojken döptes först. Döptes flickan
före pojken, fick hon skägg.

93.
2886

93

Barndop.

När ett barn skulle döpas, skulle gud-
modern till barnets föräldrar tre gånger säga: "Välsigna oss i
Jesu namn, Far och mor ge barnet namn!"

94.
2886

94

"Läkekött!"

Ett barn skall röra vid en hund tidigare
än det rör vid en katt, annars får det dåligt läkekött.

95.

2886

95

Gudmodern.

Ännu tror mången, att barnet ärver vissa egenskaper av sin gudmor. En kvinna, som blir bedd att bära barn får aldrig säga tvärt nej utan : "Ja, det skulle jag nog gjort, men....." Annars kommer barnet i hela sitt liv att säga nej till allt, vad man ber det om.

96.
2886

96

Barnets första lindor.

De lindor, varmed man svepte ett barn första gången, skulle vara kalla. Det hette, att första svepet skulle värmas i förstugan. Man trodde, att barnet då blev härdat mot framtida vedermödor.

97.
2886

97

Korvkokningen.

Att koka blodkorv (svartkorv) är ett besvärligt göra, därför att korvarna gärna spricka sönder. För inte så länge sedan använde man en del metoder för att förhindra detta. Man skulle skära ett stycke av mjälten (meltern) av den slaktade grisen samt placera detta på hyllan till den spis, där korvarna koktes. Så fick man inte blåsa under grytan, medan kokningen pågick. Innan kokningen börjades skulle någon knacka tre gånger i muren och fråga, om "håll" var hemma. En annan person skulle svara ja. När "Håll" alltså var hemma, höllo korvarna.

2886

98

Långfredagen.

På långfredags morgon skulle alla barn smaka riset, så blevo de snälla resten av året. Barnen voro denna morgon angelägna att krypa ur bädden så fort som möjligt för att rädda sitt skinn.

Under långfredag fick man ej gå bort. Då vankade det också stryk.

99.
2886

99

Tyda.

Ett barn, som skriker bra, när det döpes,
blir en utmärkt sångare.

100.

2886

100

Utslag i ansiktet.

Ett särskilt slags utslag i ansiktet benämndes förr "farliga elden". Denna åkomma botades genom att spotta på utslaget eller smörja med spott, Men man måste komma ihåg, att en karl skulle botas av ett fruntimmer eller omvänt. Det gick också att få bort utslaget genom att bestryka det med blod, som man fick genom att sticka hål på fingrarna.

101.
2886

101

Tuppen.

Det bådär intet gott, om tuppen gal sent
på kvällarna.

109.

2886

102

Tydor.

Om det kliar i vänstra handen, har man att
vänta brev.

Om det kliar i högra handen, har man att
vänta ett kärt handtag.

Om det kliar i vänstra ögat, får man se
något tråkigt.

Om det kliar i högra ögat, får man se nå-
got roligt.

102.

2886

103

Trefaldighetssöndagen.

Regnar det Trefaldighetssöndagen kommer
det att regna 7 söndagr å rad.

Jon.
Alltså kod
V. Torsås på
1929

Uppst Oscar Pettersson, V. Torsås

Res. Toa Johansson

Hagstads

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

104
2886

104

Nyckelpigan

bär i V. Torsås namnet gullpyttan. När man hittat en sådan insekt skall man lägga den i handen och ropa: "Gullpytta, gullpytta, fly fly, I morn blir det grant väder!"

I Skåne säger man: "Nyckelpiga, nyckelpiga, flyg, flyg, Så får du nya kläder!"

105.

2886

105

Talesätt.

När vattnet kokar över, säger man, att
friarna koka bort.

106.

2886

100

Skogsduvans läte.

De gamle tro sig kunna översätta skogs-
duvans läte till: "Du tjuv, du tjuv, som tog mina sju

Och la dit dina tu, du tjuv!"

Detta tilltal gäller skatan, som enligt folktron bytt ägg med
skogsduvan.

107.

2886

107

Midsommarafton.

Förr var det vanligt, att man midsommar-
afton skulle gå ut och plocka ängsblommor och av dem binda en
"midsommarkost" (kvast). Man hängde den långt nere vid dörren
i böningsrummet. När man skulle plocka blommorna, måste man vara
ytterst försiktig, ty på midsommarafton voro alla ormar i rörelse
och t.o.m. ormslån bet och var minst lika giftig som huggormen.

108.

2886

108

Drömmar.

nederbörd.

När man drömmer om döda, har man att vänta

109.

2886

109

Flytt dagar och flyttning.

För inte så länge sedan fick man inte flytta andra dagar än tisdagar och fredagar, om allt skulle gå väl. När man kom till det nya stället, skulle man först kasta in katten, och om han började spinna och se förnöjd ut, kunde man vara säker om att trivas där. Det första målet i det nya hemmet skulle bestå av enbart smörgås. - Spinnrocken skulle bäras dit, ej köras. Min farfar bar en spinnrock den 17-18 km. långa vägen från Viarestad.

110.

2886

110

Haren

har så onda tydår med sig, att om man går över ett harspår och
har med sig jäst, avsedd till brödbak, sker något missöde eller
förgörning med baket. För att förhindra detta brukar man alltid
ge den, som hämtade jästen, ett kol med.

///

111

Giva bort bröd.

Förr aktade man sig för att giva bort brö-
det, medan det var varmt. Då förlorade man turen till att baka.

118
2886

112

Förning.

När man blev bjuden på ett kalas, begravning, barndop, läsemöte e.d., skulle man ha med sig förning. Denna bar man till gäststugan kvällen förut. Ännu för ett kvarts sekel sedan var det i V.Torsås vanligt att man fick en fjärndel i gojn (igen) förning med sig tillbaka. Hade man exempelvis 4 pannkakor, vilket var den vanligaste förningen skulle det skäras ut en fjärdedel av var pannkaka och skickas tillbaka.

112.

2886

113

"Spekefläsk!"

I min barndom hörde jag berättas, att man inte borde äta "spekefläsk" förrän göken galit över det.

114
2886

114

Smörkärning.

Men bör aldrig kärna smör av lånad mjölk.

115

2886

115

Ryggvärk.

Om man hade ihållande ryggvärk, skulle man gå till en ödestuga och försöka lyfta den vid ena knuten.

116

2886

116

Vårtor.

När man hade någon vårta på handen, skulle man kasta en ärt i brunnen och sedan springa så fort som möjligt därifrån. Självt har jag i min barndom provat på detta botemedel och funnet det vara alldeles förträffligt.

117

2886

117

Näsblod

botades förr genom att binda en ulltråd om lillfingret.

118

2886

118

Härma göken.

Förr trodde man, att det var farligt att
härma göken. Gjorde man det, fick han en svår blodhostning.

119.
2886

119

"Stolspigg!"

För omkring 30 år sedan hade man i V.Torsås den uppfattningen att om man snurrade en stol runt på ett ben och trampade däröver, fick man "Stolspigg", som bestod i en kvissla e.d. på ögonlocket. Vanligen åtföljdes den av att ögat svullnade igen.

Bästa sättet att bota sjukdomen var att ta-
ga upp en "trefotaring" och rikta dess ena ~~ring~~ ben mot ögat.
Ringens ena ben skulle rotera tre varv avigt. Samtidigt skulle man
spotta tre gånger genom ringen.

120.

2886

120

Kikhosta.

För 30-40 år sedan botade man kikhosta på följande sätt: Man tog med kokkärl, mjölk samt elddon och gick till en brö **över** en rännil, där vattnet rann i norr. På bron satte man fyr och kokade mjölken, som den sjuke sedan skulle dricka. Hela ceremonien måste försiggå utan samtal. Mötte man någon under vägen, fick man inte säga ett ord, ty då var ändamålet förfelat. För att undvika detta gick man helst på natten.

Ett annat sätt att bota kikhosta var att nacka en tupp, tillvarataga blodet och hälla i den sjuke.

121
2886

121

Bot för "gastakrystning"

Om man var förkyld samt kände sig öm överallt på kroppen, sade man, att man var "gastakryst" (kramad av gastarna). Ville man bli kvitt denna åkomma, borde man tända eld på tre svavelsprutor och draga in lukten i näsborrarna av en i sänder. Dessutom skulle man rycka av den sjuke tre hårtofsar i nacken, tända eld på håret och låta honom inandas röken.

Ett annat medel att bota sjukdomen var att lyfta ett hus i ena knuten samt spotta tre gånger i norr.

Ett fjärde botemedel var att tända eld på sonkvasten och inandas röken.

När man kände, att man blivit gastakryst, skulle man ta av sig skjortan samt spotta tre gånger genom den nya skjortan, innan man fick taga på sig den.

Ett sjätte sätt att bli kvitt åkomman var att
ta handen omkring en eldslåga tre gånger.

~~122~~
2886

122

188

2886

123

Vätten.

Förr skulle man inte slå ut varmt vatten utan att först ropa: "Är här några ivägen, så flötten er!" I annat fall skadade man vätten.